

KRIZOVÝ PLÁN

Návykové látky ve škole

1. Nález neznámé látky
(předpoklad, že se jedná o drogu) – žák je přítomen

Jeví žák známky požití?

NE

ANO

Zavoláme lékařskou pomoc.

Ulož látku za přítomnosti jiného pedagogického pracovníka do obálky! Na ni napiš:

datum čas místo nálezu
jména svědků komu bylo odebráno
Tvůj podpis

Obálku ulož do školního trezoru.

Nález oznam
vedení školy!
To zavolá POLICII
ČR.

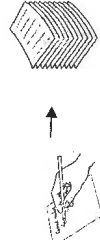
Po příjezdu PČR předá vedení ZŠ
obálku s látkou PČR a předání si
nechá POTVRDIT!

Nález neznámé látky
(předpoklad, že se jedná o
drogu) – žák není přítomen

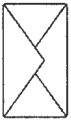
Nalezenou látku ponech na
místě, zajisti dohled dospělé
osoby.

Zápis z události provede metodik
prevence do své dokumentace.

2. Elektronická cigareta nalezená u žáka

Cigaretu žákovi odeber a ulož do obálky!

Opatři ji:

jménem žáka

popisem
události

datem

Tvým podpisem

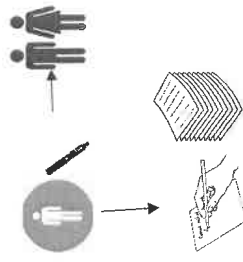
Obálku předej metodikovi prevence.

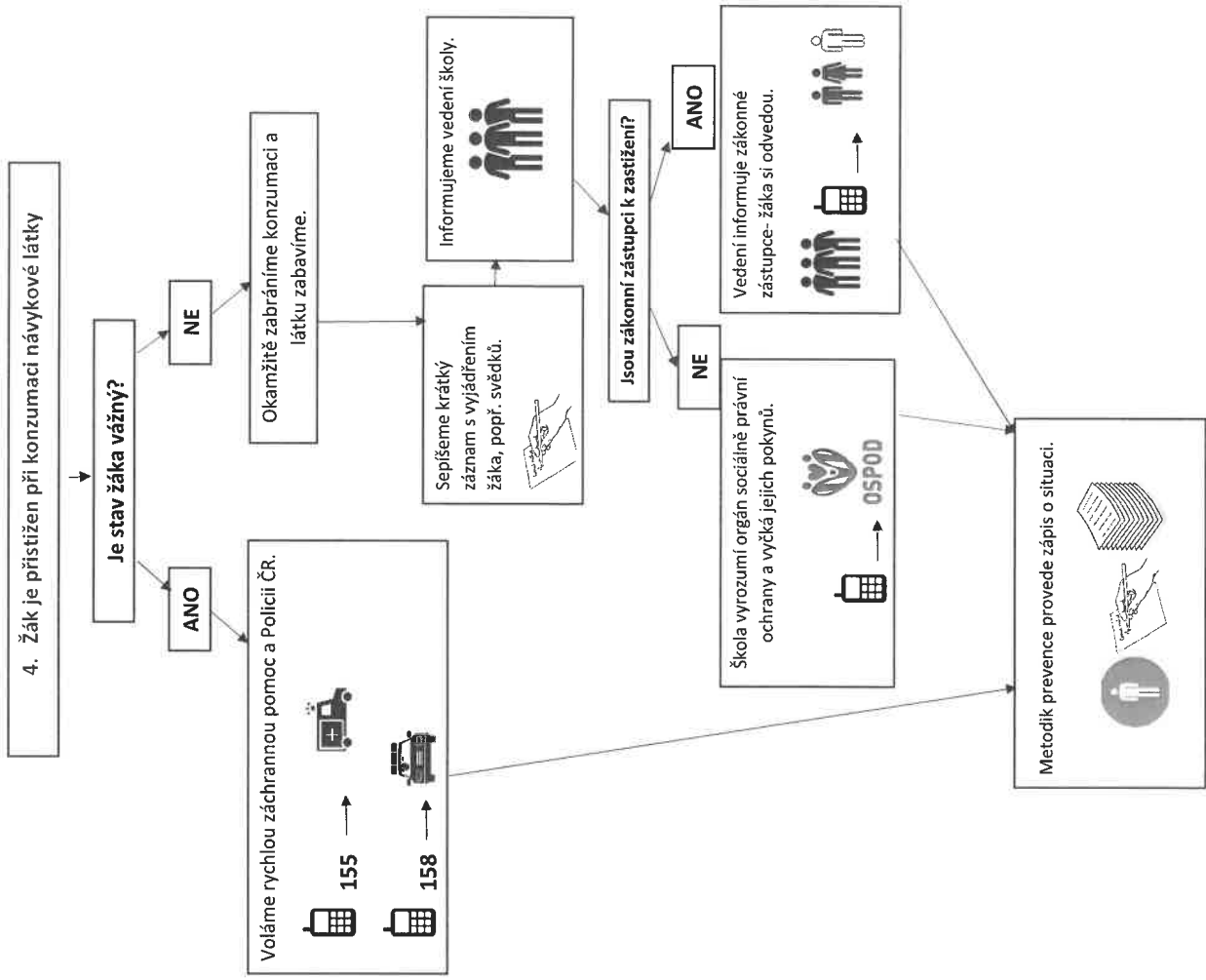
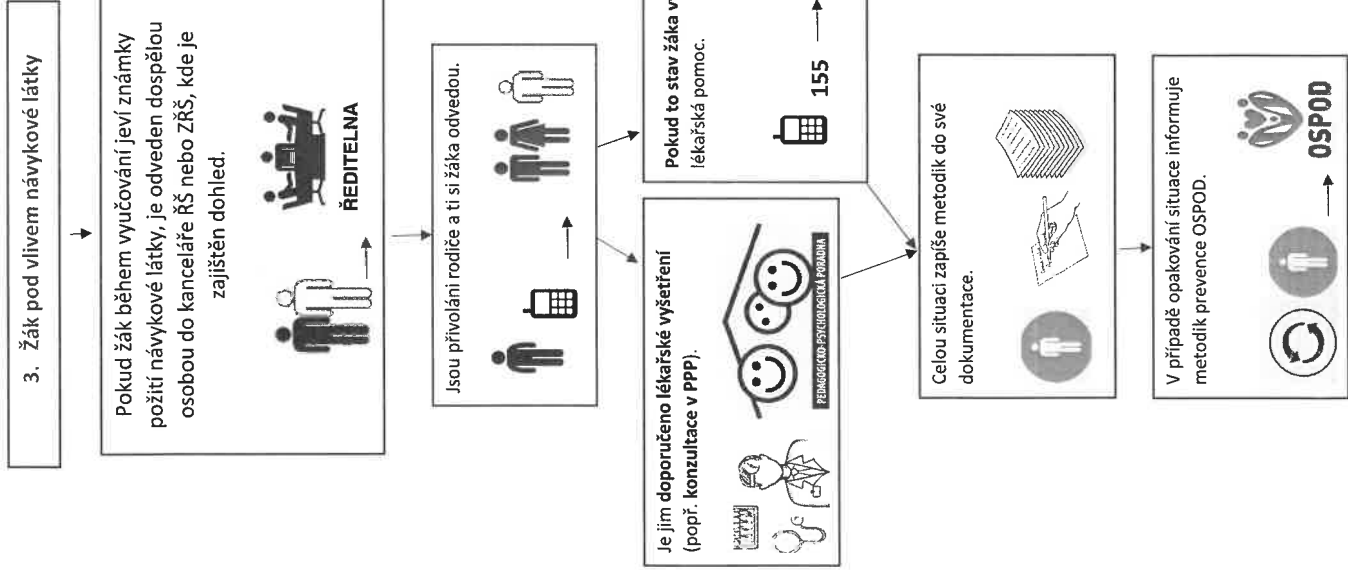

Metodik informuje vedení a rodiče o nález.

Elektronickou cigaretu předá rodičům a
provede zápis do dokumentace.

5. Důvodné podezření na držení či distribuci návykové látky

Učitel informuje vedení školy.

Vedení školy přivolá Policii ČR a vyrozumí zákonní zástupce.

OPATŘENÍ
 – udělení snížené známky z chování, informování žáků o případech a jeho všech důsledcích.

Metodik prevence provede zápis o situaci do své dokumentace.

Šikana

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou.

1. Učitel jako svědek brutálního fyzického napadení

Okamžitý zásah pedagoga a ukončení násilí.

Oddělení násilníka a oběti (oběť odvedeme do kabinetu, do kanceláře (osobně) a třídu hlídá pedagog z vedlejší třídy – **zabránění domluvě agresorů** na křivé skupinové výpovědi)

Po návratu od lékaře nepouštět oběť zpět do třídy.

Pokračujeme v pomoci a podpoře oběti ,napřít, zajistit lékařské vyšetření!)

Kontaktujeme rodiče oběti.

Ohlásíme čin na Policii ČR a OSPOD.

Vyšetřování provede:
 metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog

Proběhne práce školního psychologa se třídou

Celá událost, její prošetření i závěry jsou uloženy u metodika prevence.

Kyberšikana

2. Učitel se o šikane od někoho dozví

Učitel informuje třídního učitele oběti i agresora a metodika prevence.

METODIK

Informace je ověřena a metodik informuje vedení školy.

Výšetřování provede: metodik prevence, výchovný poradce nebo školní psycholog/ sociální pedagog

Třídní učitel spolupracuje, ale není hlavní vyšetřovatel.

OPATŘENÍ
– výchovná opatření
– udělení snížené známky z chování pro agresory
– přerážení agresora do jiné třídy

– následná práce s třídním kolektivem v rámci třídnických hodin, aktivity na zlepšení vztahů ve třídě

– oznámení potrestání agresora/ů

v době vyučování 7:30 do konce výuky (ve škole nebo při online výuce)

Zajistíme důkazy – vytisknout e-maily, vymazat SMS, ukládat konverzace na sociálních sítích.

Učitel informuje vedení školy a metodika prevence a předá zajištěné důkazy.

v čase mimo vyučování
Informace od rodičů. Nebo žáků školy.

Doporučíme ukládat důkazy o kyberšikaně.

Obrátí na PČR.

158

Učitel informuje vedení školy.

Známe agresora?

ANO

NE

Výšetřování proběhne u žáků, kterých se týká. Proveďte ho metodik prevence, výchovný poradce nebo školní psycholog

Vedení školy se obrátí na PČR.

158

Celá událost, její prošetření i závěry jsou uloženy u metodika prevence.

OPATŘENÍ – VIZ. ŠIKANA

Afekt žáka ve třídě

Vyučující zachová klid.

Objevuje se agrese, házení věcmi?

ANO

Zajištění bezpečí ostatních žáků třídy.

Bezpečí
I odchodem žáků mimo třídu.

NE

Žáci zůstávají na svých místech, snažíme se o odchod žáka v afektu mimo třídu s dohledem pedagogického pracovníka (ideálně asistenta pedagoga/sociální pedagoga) ke školnímu psychologovi.

Případně zajistíme klidné místo ve třídě.

Objevuje se autoagrese?

ANO

Odstraníme od žáka nebezpečné předměty. Snažíme se zabránit zranění.

NE

Snažíme se o odchod žáka v afektu mimo třídu s dohledem (ideálně) poradenského pedagogického pracovníka. Případně zajistíme klidné místo ve třídě.

Dochází po čase ke zklidnění žáka?

ANO

Až dojde ke zklidnění žáka, pokračuje ve své práci nebo se navrácí do třídy a pokračuje ve své práci.

Žádoucí je situaci rozebrat individuálně se žákem (za přítomnosti školního psychologa, výchovného poradce, sociálního pedagoga).

Je třeba ošetřit i emoce žáků ve třídě (př. setřepat nepřjemné pocity, dechové cvičení apod.)

Následně je vhodné situaci ve třídě uzavřít a už se k ní nevracet (nabádáme k tomu i žáky třídy).

Situace eskaluje nebo zůstává více jak 2 výukové hodiny stejná?

ANO

Informujeme vedení školy. Voláme rychlou záchrannou službu.

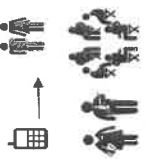
V případě hospitalizace vedení školy zjistí, v které nemocnici žák je a informuje zákonné zástupce žáka.

Následně je potřeba získat informace od lékařů (resp. zákonných zástupců ke zdravotnímu stavu žáka), nastavit opatření k předcházení těmto situacím.

NE

Informujeme zákonné zástupce žáka. V případě prvního afektu ve škole doporučujeme spolupráci se školním poradenským pracovištěm. Je třeba následně práce se žákem, třídou, pedagogy v rámci předcházení těmto situacím.

PREVENCE
Zachování vnitřního klidu. Nejdeme do útoku. Nenakláníme se nad žáka, necháme mu prostor. Informujeme o průběhu hodiny. Rituály, možnosti volby, TIME-OUT. Příprava na nenadálé změny. Ocenění a předem známé sankce a důsledky. Všíráme si vzrůstajícího napětí-pohybového, verbálního.

Náročné chování ve třídě

SLOVNÍ AGRESE

VŮČI SPOLUŽÁKŮM

Stručně a klidně dáme najevo třídě, že toto chování žáka není v pořádku.

Pokud žák pokračuje ve verbálním útoku a nereaguje, přivoláme jiného pedagogického pracovníka (př. sociálního pedagoga), který žáka odvede mimo třídu.

Informace předáme školnímu poradenskému pracovišti a třídnímu učiteli.

INFO

VŮČI UČITELI

Neeskalujeme. Stručně a klidně dáme najevo třídě, že toto chování žáka není v pořádku.

Žáka informujeme, že na jeho projev nyní nebudeme reagovat, vše bude řešeno následně mimo třídu nebo přivoláme jiného pedagogického pracovníka, který žáka odvede mimo třídu.

V závažných případech lze volat PČR.

158

Dále nezapomene třídu dát najevo, že toto chování není normou a oznámíme žákům i důsledky, které toto chování pro žáka mělo.

Informujeme zákonné zástupce žáka.

Vhodné je navržení pohovoru s rodiči a žákem, navržení výchovného opatření, v případě opakování nastavení individuálního výchovného plánu, doporučení Střediska výchovné péče a další opatření možná v rámci školy.

Individuální výchovný plán

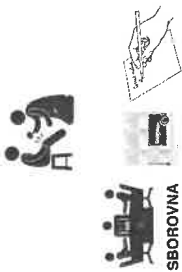
Vždy proběhne práce školního psychologa se třídou

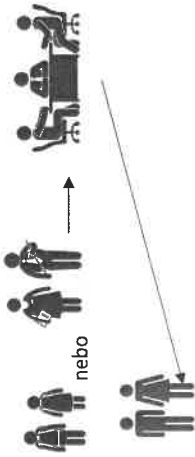
Úraz

LEHČÍ ÚRAZ

Ošetří učitel a zapíše do knihy úrazů, která je uložena ve sborovně.

Jiná osoba (žák nebo učitel) informuje vedení školy.
Vedení školy informuje rodiče zraněného žáka.

TĚŽŠÍ ÚRAZ

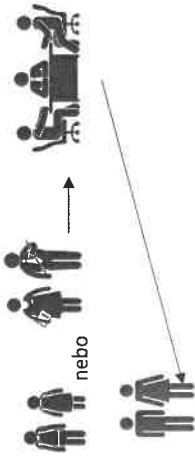
Voláme RZP.

V případě potřeby provádíme první pomoc.

Jiná osoba (žák nebo učitel) informuje vedení školy.
Vedení školy informuje rodiče zraněného žáka.

Učitel poskytující první pomoc vše zapíše do knihy úrazů.

Prevence:

www.cestadomu.cz/e-smrt-skolou-povinna
www.cestadomu.cz/vzorove-hodiny

Zajistíme bezpečí sobě i ostatním.

Předáme informaci vedení školy.
Vedení předá informaci zřizovateli.

Zajistíme místo události pro práci PČR, ponecháme vše tak, jak bylo.

Uvolníme prostor pro práci záchranné služby a PČR.

Zajistíme prostor pro výslech, zároveň **NIKDO NEMUSÍ VYPOVÍDAT HNED**, policie počká, až učitel či žák budou schopni vypovědi.

Postaráme se o toho, kdo zraněnou či mrtvou osobu našel (neměl by zůstat sám).

Mysleme na vlničky. Také mají své potřeby.

Postaráme se o kolektiv třídy, zejména (žákovi, učitel) se nešetří stalo.

Sbíráme informace kam je mrtvá či zraněná osoba odvezena (záchrannou nebo pohřební službou), poznačíme si kam a získáme kontakty, kde bude možné dostat další informace.

Škola vydá stručnou tiskovou zprávu pro média. Vhodné jsou mimořádné třídnické hodiny.

Při úmrtí škola vyvěsí černou vlajku.

Kontaktujeme externisty pro nezávislou podporu a pro sdělení. (právník, duchovní, sociální pracovník atp.)

Využijeme interní služby školního psychologa. Krizová intervence pro učitele/žáky.

Dítě součástí (auto)nehody mimo školu, úmrtí blízkého člověka v rodině ...

Návrat do výuky?
Připravít učastníka, pozůstalého i jeho třídu/ kolektiv.
Domluvit se s rodinou a žákem.

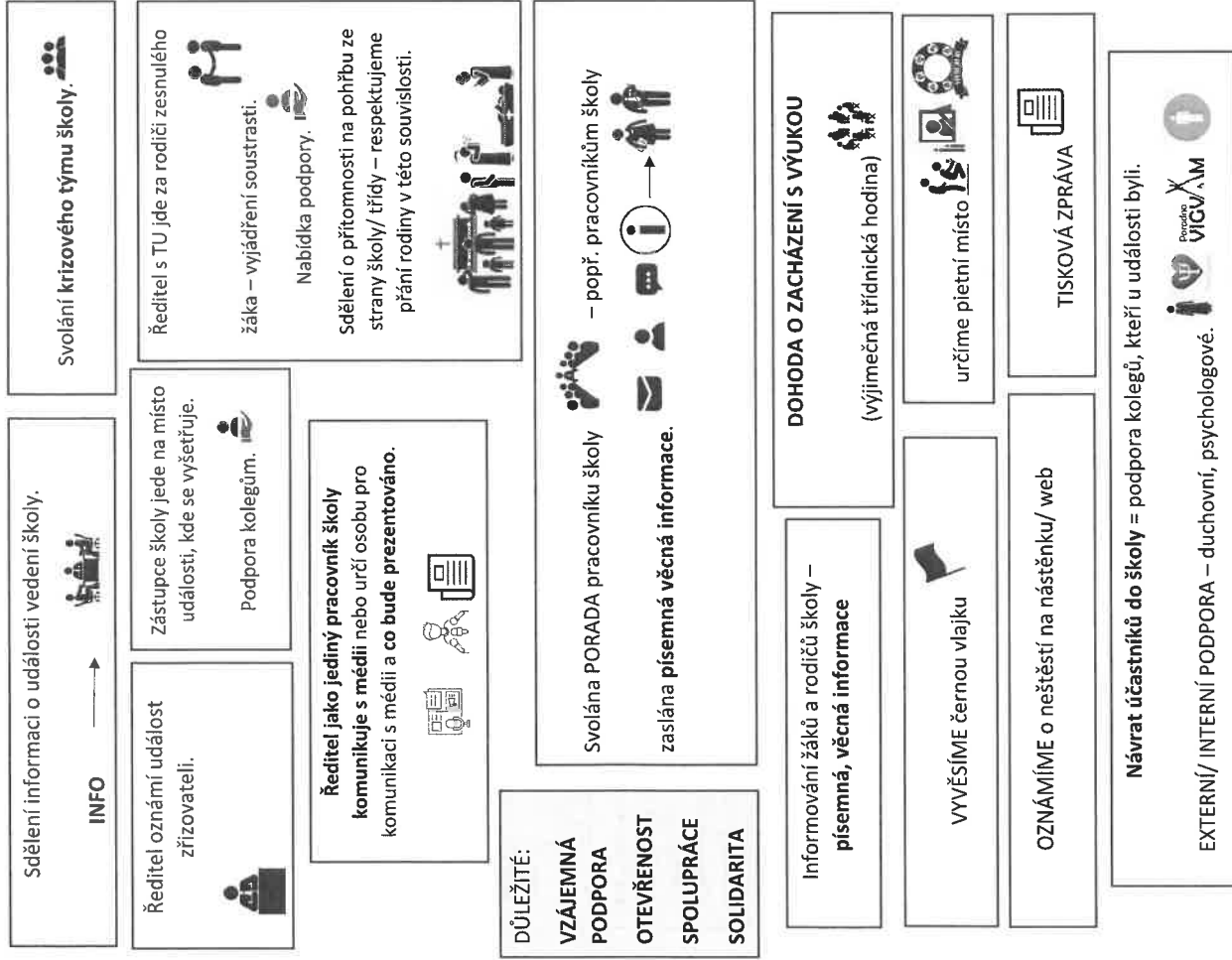
Respektujeme rozdíly ve vyrovnávání se s událostí/ztrátou.

V případě úmrtí mluvíme s žáky o účasti školy na pohřbu, ustavíme pietní místo, myslíme i na malé rituály!

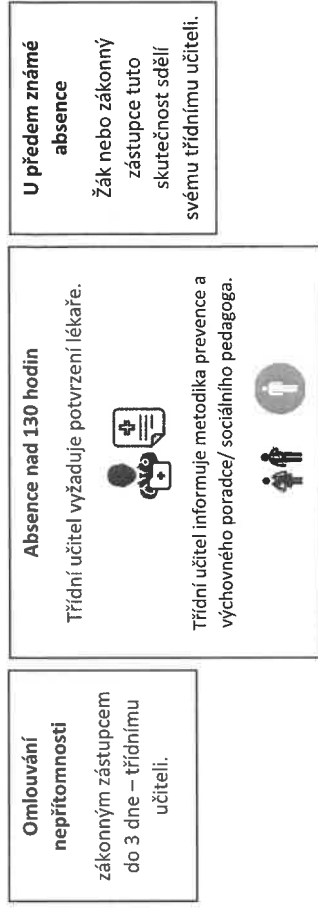
Sledujeme 1 rok projevy žáků.

Úmrtí na výletě/ výjezdní akci školy

Záškoláctví

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a to takto:

Postup při neomluvené absenci

O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel školního metodika prevence a výchovnou poradkyni/sociálního pedagoga.

do 10 hodin

Třídní učitel řeší se zákonným zástupcem žáka formou pohovoru. Třídní učitel projedná důvody nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti upozorní na povinnosti stanovené zákonem. Seznámí zákonného zástupce s důsledky při nárůstu neomluvené absence žáka. Třídní učitel provede zápis z pohovoru, do něhož uvede dohodnutý způsob nápravy, zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží jeho kopii.

nad 10 hodin

Ředitel školy svolá výchovnou komisi za účasti ředitele školy, zákonného zástupce žáka, třídní učitel, výchovný poradce nebo metodik prevence. Pozvání zákonných zástupců žáka se provádí doporučeným dopisem. O průběhu jednání se provede zápis, který zučastněné osoby podepíší.

nad 25 hodin

Ředitel školy bezodkladně pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému OSPOD nebo pověřenému obecnímu úřadu. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.

Krádeže a vandalismus

KRÁDEŽ hlášená žákem

Učitel o události pořídí záznam na základě výpovědi žáka.

Informuje vedení školy a metodika prevence.

Pokud byla věc odcizena ze zamknuté skříňky (dle ŠŘ), školní tašky nebo zamknuté šatny u tělocvičev a jedná se o škodu většího rozsahu, hlásí vedení školy celou věc Policii ČR.

10 000 Kč

158

Pokud je pachatel znám, hlásíme na OSPOD, Policii ČR (v případě školy většího rozsahu) a informujeme rodiče,

OSPOD

10 000 Kč

158

VANDALISMUS na majetku školy

Provedeme záznam o způsobené škodě, ze kterého bude jasně vyplývat: kdo-co-kdy-kde-jak-proč-čím....

KDO CO KDY KDE

JAK PROČ ČÍM

Známe viníka?

- požadujeme opravu žákem
- v případě nežádnosti žáka nebo škody většího rozsahu vyrozumíme rodiče a dohodneme se s nimi na způsobu náhrady škody (finance, zakoupení věci...aj.)

Při škodě většího rozsahu a neochotě ji nahradit zákonnými zástupci, vyrozumí vedení školy Policii ČR

158

10 000 Kč

Podezřelá absence

nad 130 hodin za pololetí

Prokazatelně závažné nebo dlouhodobé zdravotní důvody (operace, rekonvalescence, ozdravné pobyty aj.).

Žák je omlouván jen rodiči, absence jsou např. každý týden v určitý den, každý den v určité hodině, TU má signály o nedodržení léčebného režimu, opakování nepřítomnosti z tzv. rodinných důvodů.

Třídní učitel naváže kontakt se zákonným zástupcem a udělá VŽDY zápis z konzultace, může stanovit povinnost omlouvání absence ošetřujícím lékařem

zákonný zástupce (ZZ)

ZZ spolupracuje

ZZ nespolupracuje, nekomunikuje, kontakt se nedaří

- domluva na doplňování látky, ověření znalostí žáka, informování ZZ o možných důsledcích, např. posunutí klasifikace, **případně opakování ročníku ze zdravotních důvodů** při výrazně vysoké absenci

třídní učitel (TU) VŽDY informuje výchovného poradce

ZZ a VP / TU naváže spolupráci, zahájí kroky k nápravě

výchovný poradce naváže kontakt se zákonným zástupcem

ZZ nespolupracuje a nekomunikuje ani s VP, kontakt ani náprava se nedaří

výchovný poradce informuje vedení školy

zákonný zástupce **pozván úředním pozváním na výchovnou komisi**, zároveň je informován a požádán o spolupráci OSPOD

Poruchy příjmu potravy

Čeho si všítmat?

rychlé zhubnutí, zvracení s jakoukoli argumentací aj.

PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK NENÍ TERAPEUT!!!

Pedagog zprostředkuje zpětnou vazbu dítěti a rodině o jídelních projevech dítěte (i když nechodí dítě do školní jídelny).

Zprostředkujeme kontakt s psychologem nebo lékařem (i nutričním terapeutem, který umí pracovat s realimentační dietou).

CENTRUM ANABELL, Masarykova 37, Brno, tel.: 542214014, *Anabell* nebo např.

ideální.cz

Ve škole řeší a vzájemně spolupracují:

třídní učitel, pedagogický pracovník, vedení školy, pediatr, zákonní zástupci, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog

Sebeпоškozování

Čeho si všítmat?

jizvy na rukou, nohou po zářezech, vidíme řezání, bodání do kůže aj.

PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK NENÍ TERAPEUT!!!

Pedagog zprostředkuje zpětnou vazbu dítěti a rodině. Zprostředkujeme kontakt s psychologem.

Ve škole řeší a vzájemně spolupracují:

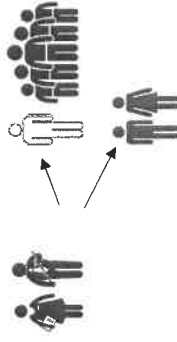
třídní učitel, pedagogický pracovník, vedení školy, pediatr, zákonní zástupci, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog

Postup školy při výskytu ZÁVISLOSTI na politickém nebo náboženském extremismu, sekty, EMO aj.

Ve škole řeší a vzájemně spolupracují:

třídní učitel, pedagogický pracovník, vedení školy, pediatr, zákonní zástupci, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog

Pedagog jedná se žákem/ žáky i rodiči (při signálech, že se žák účastní těchto aktivit nebo tíhne k některému náboženskému nebo extrémistickému hnutí, sektě).

DOPORUČENÍ A KONTAKT NA ODBORNÍKY

PPP Břeclav, Mgr. Helena ADAMUSOVÁ, tel.: 601 376 343

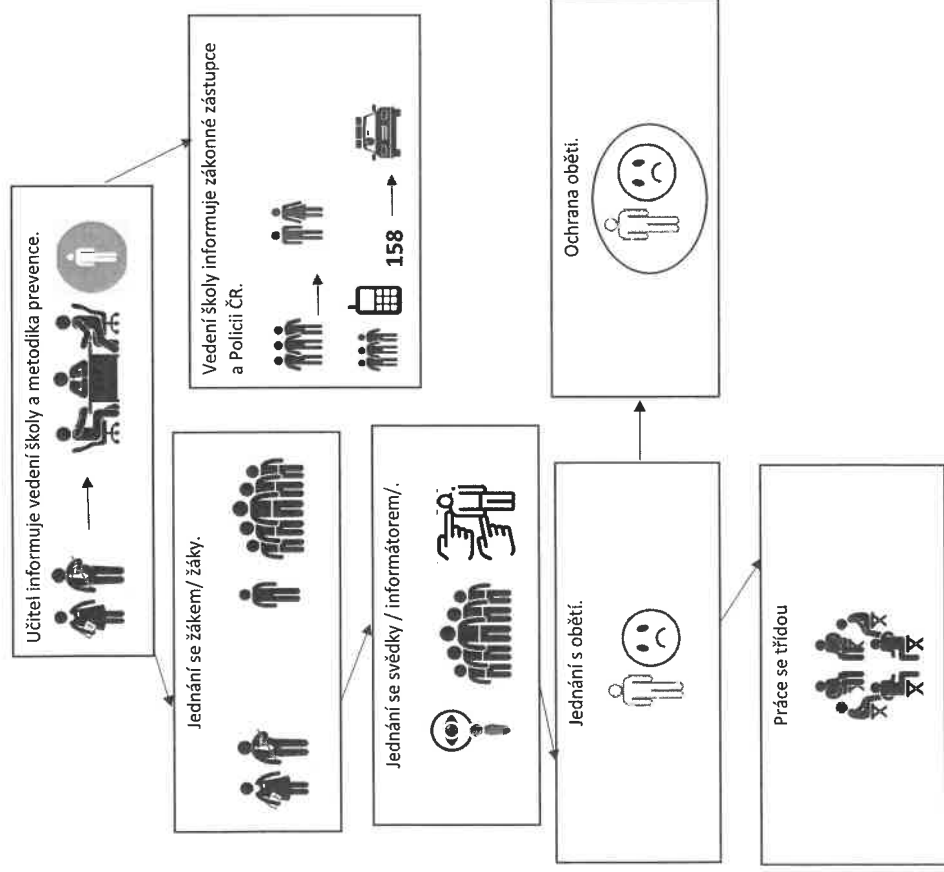
Poradenské centrum pro DROGOVÉ ZÁVISLOSTI - PPP Brno, Sládkova 45, tel. 548 526 802

DALŠÍ ŘEŠENÍ NENÍ V KOMPETENCI ŠKOLY!

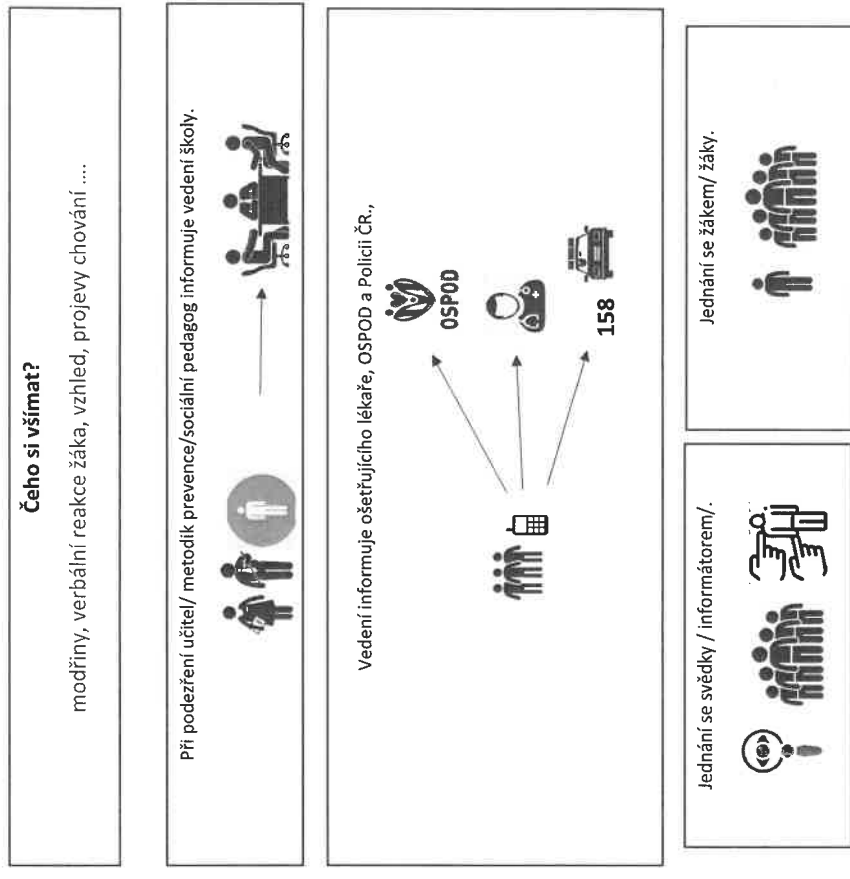
Pedagogický pracovník provede zápis do své dokumentace.

Postup školy při výskytu Rizikového sexuálního chování a pohlavního zneužívání

Postup školy při výskytu DOMÁCÍHO NÁSILÍ a CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte)

KONTAKT NA ODBORNOU POMOC OBĚTI

OKRESNÍ STÁTNÍ ZASTŮPITELSTVÍ BŘECLAV – tel. 519 361 450

PPP Břeclav, Mgr. Helena ADAMUSOVÁ, tel. 601 376 343

Poradenské centrum pro DROGOVÉ ZÁVISLOSTI-PPP Brno, Sládkova 45, tel. 548 526 802

SVP HELP ME, Bořetická 2, Brno, tel. 544 216 178

SPONDEA, Sýpka 25, Brno, tel.: 739 078 078, 544 501 121

DALŠÍ ŘEŠENÍ NENÍ V KOMPETENCI ŠKOLY!

**POKUD NĚKTERÁ UDÁLOST VYVOLÁ ZÁJEM MÉDIÍ, TAK INFORMACE POSKYTUJE
POUZE VEDENÍ ŠKOLY, POPŘ. PRACOVNÍK, KTERÉHO VEDENÉ URČÍ.**

**Z RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ ŽÁKŮ BUDOU VYVOZENY DŮSLEDKY PODLE ŠKOLNÍHO ŘÁDU
(NTU, DTU, DRŠ, SNIŽENÁ ZNÁMKA Z CHOVÁNÍ).**

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Školní program proti šikanování vychází z následujících dokumentů:

Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT čj. 21291/2010-28.

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, MŠMT čj. 21149/2016.

Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

Škola má jednoznačnou odpovědnost za své žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 516/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytlne okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- Dojde-li v souvislosti se šikanou k **jednání, které by mohlo napliňovat znaky přestupku nebo trestného činu**, obrací se škola na **Policii ČR**. Trestní oznámení je možné podat také na **státní zastupitelství**.
- Dojde-li k šikaně **v průběhu vyučování**, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto **skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí**.
- Škola **ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí** takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že **dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že ohrožuje svým chováním samo sebe**.

Školní program proti šikanování je neúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování.

Navazuje na všeobecnou prevenci rizikového chování ve škole, a tedy na školní MPP. Ředitel školy je orientován v metodice, organizaci a právní problematice šikanování a vytváří příznivé podmínky po metodika prevence vyškoleného v problematice na řešení šikany a iniciuje rozvíjení školního programu proti šikanování.

Základní komponenty školy pro řešení šikany

1. zmapování situace ve škole – analýza, evaluace
2. motivování pedagogů pro účinnou prevenci a řešení šikany
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů v oblasti prevence šikany
4. ustanovení preventivního týmu (výchovné komise): ředitel školy, zástupci třídních učitelů z 1. a 2. stupně, školní metodik prevence, výchovný poradce
5. společný postup při řešení šikany (dva základní scénáře)
6. primární prevence ve třídnicích hodinách
7. primární prevence ve výuce
8. primární prevence ve školních a mimoškolních programech mimo vyučování
9. ochranný režim (demokraticky vytvořený smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů)
10. spolupráce s rodiči (seznamění s nekompromisním bojem školy proti šikaně na webových stránkách, pomocí informativního dopisu při třídních schůzkách)
11. školní poradenské služby poskytované výchovnou poradkyní, metodičkou prevence, školním psychologem a školním speciálním pedagogem
12. spolupráce se specializovanými zařízeními (Pedagogicko-psychologická poradna-PPP, Středisko výchovné péče – SVP, orgán sociálně právní ochrany dětí-OSPOD, Policie ČR, speciální pedagogové, psychologové, pediatři)
13. vztahy se školami v okolí (domluva ředitelů na spolupráci při řešení šikany, kdy se jí účastní žáci z různých škol)

1. CÍLE PROGRAMU

1.1 Krátkodobé cíle

- Informovat žáky o problematice šikany s ohledem na jejich věk.

- Rozlišovat rozdíl mezi šikanou a šikálením, tedy zavést definici šikany a jejich znaků do povědomí žáků.

- Dotazníkové šetření v třídních kolektivech, které odhalí případnou šikanu.

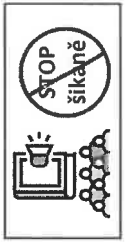
- Vytvoření skupiny školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel a vedení školy), která se bude věnovat diagnostice a šetření šikany.

- Zmapování rizikových míst ve škole, kde může k šikaně docházet a jejich sledování (WC, šatny aj.).

1.2 Dlouhodobé cíle

- Vytvářet pozitivní a přátelskou atmosféru v třídních kolektivech i celé škole.

- Vzájemná komunikace a informovanost mezi pedagogy.

- Pečlivé sledování třídních kolektivů, hlavně vývoje vztahů mezi žáky, popř. vztahů mezi žáky pedagogy.

- Pedagog, který zjistí v kolektivu žáků chování, které je nezdravé, nevhodné a může ukazovat na šikanu, okamžitě informuje třídního učitele a školního metodika prevence.

- Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti šikany.

- Téma šikany zahrnovat do výuky.
- Práce s třídním kolektivem v rámci třídnických hodin.

2. POJEM ŠIKANA

Šikánování je jakékoli chování, jehož **záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrážovat** žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v **člených a opakovaných fyzických a psychických útocích** jedince nebo skupiny vůči jedinci či skupině žáků, kteří se **neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit**.

2.1 Přímé a nepřímé varovné signály šikánování

Přímé varovné signály šikánování mohou být např.	Nepřímé varovné signály šikánování mohou být např.
posměšné poznámky na adresu žáka	žák o přestávkách často osamocen, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
pokořující přezývka	při týmových aktivitách volen jako poslední do týmu
nadávky, ponižování, hrubé žerty na účet žáka	o přestávkce vyhledává blízkost učitele, stává se uzavřeným
kritika žáka, „pohrdavý tón“ komentářů	má-li žák promluvit před třídou je nejistý, ustrašený
nátlak na žáka na věcné a peněžní dary	působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
příkazy od spolužáků s „panovačným“ tónem, podřizování se žákem tímto příkazům	jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
nátlak na žáka k nemorálním a trestným činům nebo jejich spoluúčasti na nich	jeho věci jsou poškozené, znečištěné, rozházené, oděv poškozený, nečistěný
honění, strkání, štouchání, rány, kopání, které třeba nejsou moc silné, ale je nápadné, že je žák neoplácí	stále nějaké věci postráda
rvačky, v nichž je jeden z účastníků zřetelně slabší a snaží se uniknout	odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podřádnosti, odmlouvání učitelům apod.	mění svou pravidelnou cestu do školy a ze školy
	vyhledává důvody pro absenci ve škole
	Odřeviny, modřiny, škrábance nebo řezné rány bez uspokojivého vysvětlení

Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!

RODIČE žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikánování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- nechutí jít ráno do školy (zvláště, když dříve mělo školu rádo), odkládá odchod z domova, je na něm možno pozorovat případně i strach
- ztráta chuti k jídlu
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresivní mu berou svačtinu nebo peníze na ni)
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechtě mě!“
- ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- bývá doma smutně či apatické, objevují se výkyvy nálad
- zmínky o možné sebevraždě
- odmítá se svěřit s tím, co ho trápí
- žádá o peníze, udává neověřitelné důvody (ztráty), případně doma krade peníze
- nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům či jiným dětem, projevuje náhlu zlobu vůči rodičům
- stěžuje si na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma, své zdravotní potíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- vyhýbá se docházce do školy
- zdržuje se doma více, než mělo ve zvyku

2.2 Projevy šikánování

VERBÁLNÍ ŠIKANA (PSYCHICKÁ)

Zahrnuje slovní útoky formou nadávek, pomluv, vyhrožování, ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování. Nově sem patří tzv. kyberšikana, která se realizuje prostřednictvím elektronické komunikace. Jde o útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.

FYZICKÁ ŠIKANA

Nejčastěji zahrnuje fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí obětí.

SMIŠENÁ ŠIKANA

Kombinace verbální a fyzické šikany. Může mít např. formu násilných a manipulativních příkazů.

3. PREVENCE ŠIKANOVÁNÍ VE ŠKOLE

Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky i mezi žáky a učiteli, podpora solidarity a tolerance, podpora vědomí sounáležitosti, posilování a vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy.

3.1. Prevence v třídnických hodinách

Třídní učitel je odpovědný za vytváření pozitivního a bezpečného klimatu ve své třídě. Žáci spolu s ním vytvářejí pravidla třídy a jsou seznámeni se sankcemi, které přijdou po jejich nedodržování.

Součástí třídnických hodin může být diskuze, jaký je rozdíl mezi šikanováním a šikálením, hledání odpovědi, co mohou udělat ostatní a co já sám, abychom se ve třídě cítili bezpečně a v pohodě.

Třídní učitel je povinen:	Bezpečné klima třídy:
<ul style="list-style-type: none">• podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky své třídy• jednat s dětmi jako s partnery• udržovat prostředí důvěry mezi žáky a pedagogy• dát jasné najevo, že nevhodné chování nelze tolerovat• nebyť lhostejný k projevům agresivity mezi žáky• informovat žáky i rodiče o možnostech využití školního poradenského pracoviště• informovat žáky o možnostech využití schránky důvěry a elektronické schránky důvěry, přístupné na webu školy• měly by znát zálib svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas	<ul style="list-style-type: none">• ve třídě jsou otevřené vztahy• panuje pocit bezpečí a důvěry• je přijímána odlišnost bez rozdílu• šikálení nepřesahuje hranice bezmoci a ponižení• žáci zvládají řešit konflikty, samoregulační soužití• žáci se podílí na tvorbě pravidel třídy (které respektují žáci i pedagogové a zákonní zástupci)• jednotlivci mají odvahu k odmítnutí nežádoucích projevů chování• jsou přítomni zachránci a ochránci• sociální role jsou rozděleny• přirozeně bez zneužívání moci (<i>Minimalizace šikany, modul A, 2011</i>)

3.2 Prevence ve výuce

Prevenční šikany se věnují převážně předměty jako je prvouka, občanská výchova, ale také výtvarná výchova a projektové vyučování.

U žáků jsou v rámci předmětů rozvíjeny dovednosti, jak rozpoznat šikanu od šikálení, co je a co není žalování, jak se zastat oběti a informovat dospělé, že se něco děje.

3.3 Prevence mimo výuku

Jedná se převážně o sledování rizikových míst ve škole během přestávek pedagogy pověřenými dohledem nad žáky. **Riziková místa jsou hlavně prostory u šatnových skřínek, třídy, šatny u tělocvičen, WC.**

Sledujeme také chování žáků na mimoškolních akcích, např. při návštěvě kina či divadla, sportovních soutěžích, exkurzích, výletech atd.

4. POSTUPY ŘEŠENÍ ŠIKANŮ

Proškolený pracovník, většinou školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu.

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

